

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

Program Svit in ključni uspehi izvajanja programa

Jožica Maučec Zakotnik

Dominika Novak Mlakar, Tatjana Kofol Bric, Ana Lucija Škrjanec, Aleš Korošec

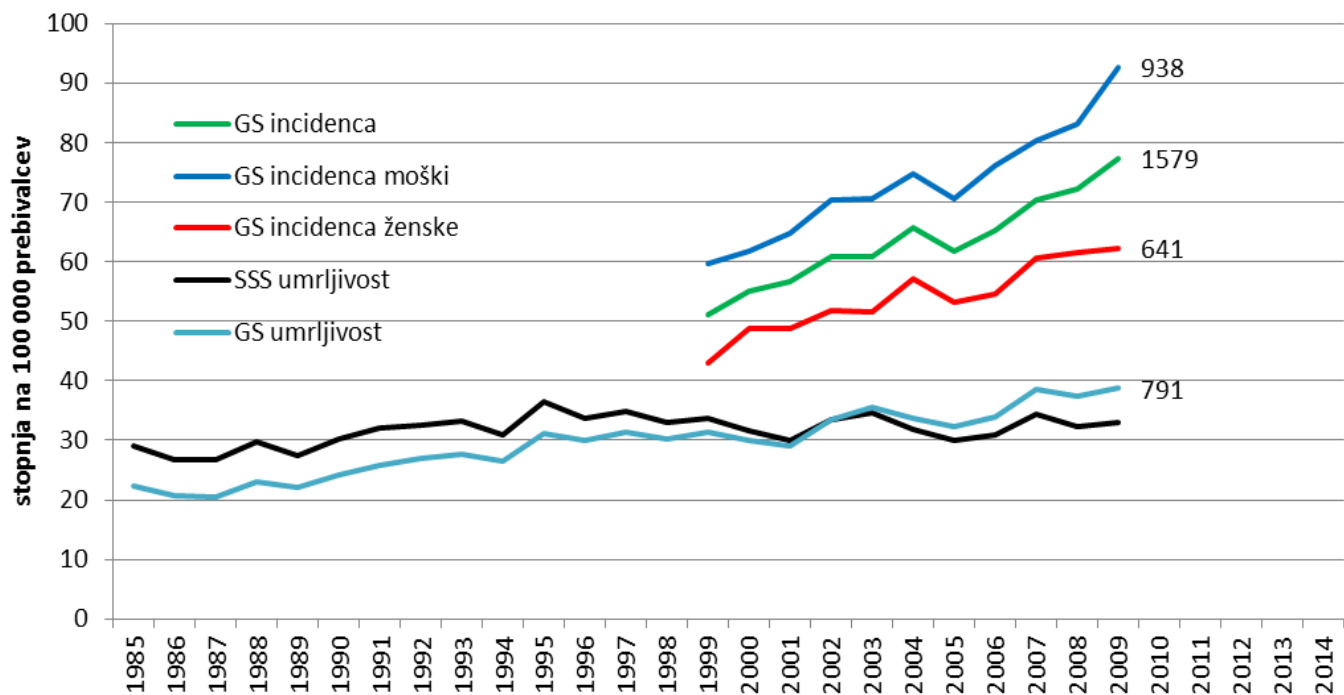
SVITOV DAN 2015

Vsebina

- Breme raka debelega črevesa in danke
- Izvajanje in rezultati Programa Svit
- Učinki Programa Svit
- Izzivi

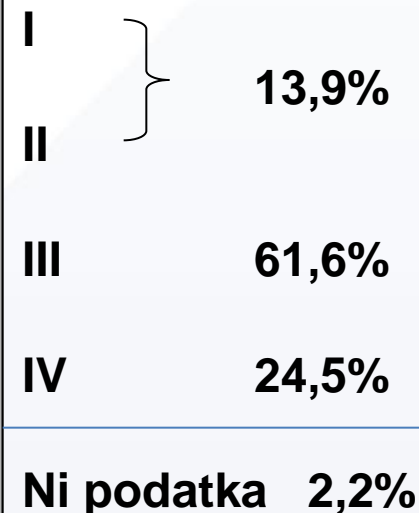
Rak debelega črevesa in danke druga lokacija po številu novih primerov in drugi med vzroki smrti zaradi raka

Stopnja incidence in umrljivosti zaradi raka debelega črevesa in danke v Sloveniji

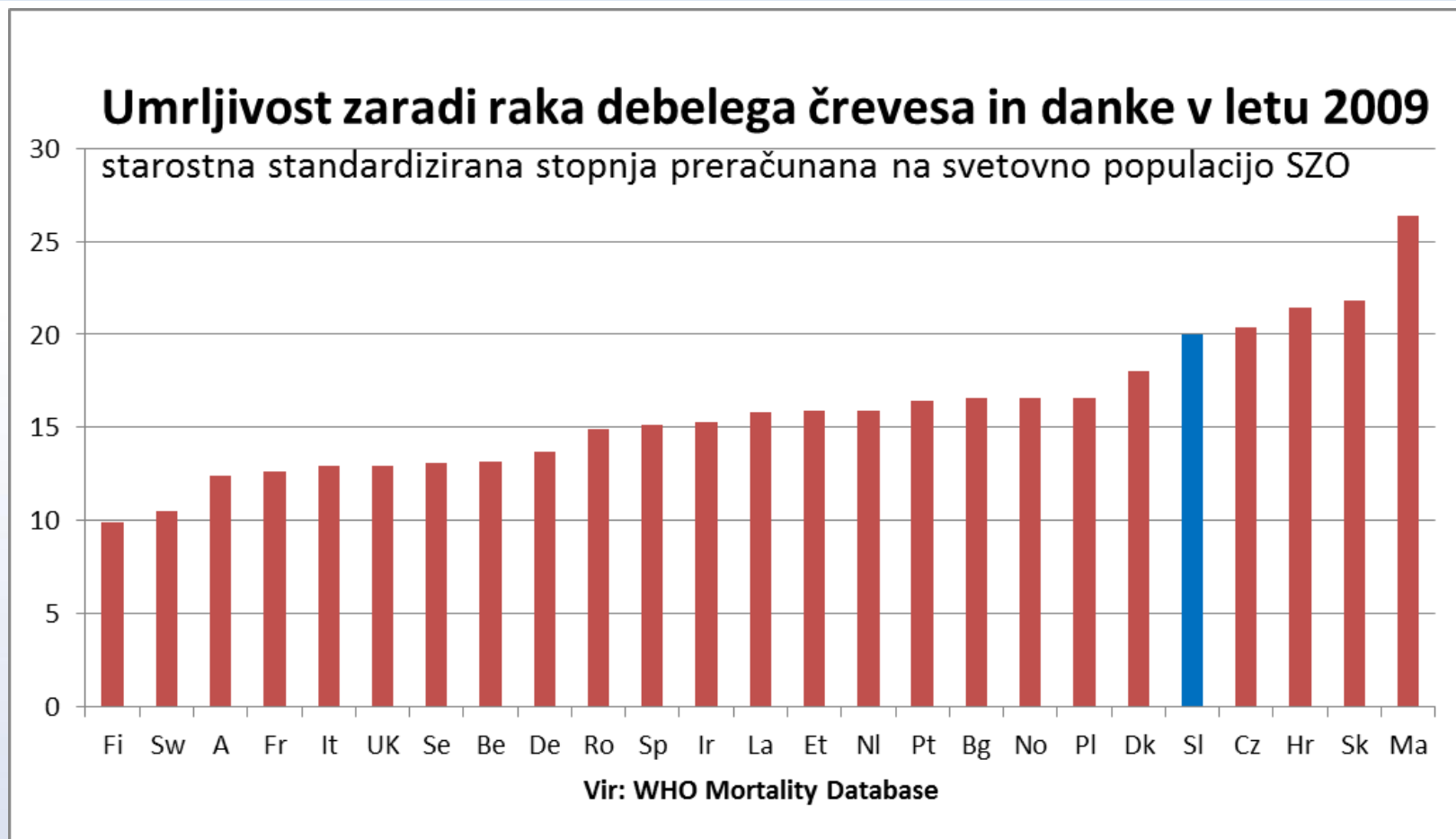

Vir: SLORA Register raka OI

Stadij RR (2008)

Po umrljivosti zaradi raka debelega črevesa in danke sodi Slovenija v vrh evropskih držav

Komu je namenjen Program Svit in kako ga izvajamo?

- Ciljna populacija: **moški in ženske v starosti od 50 do 74 let** z urejenim osnovnim zdravstvenim zavarovanjem.
- Velikost ciljne populacije je ocenjena na **600.000 oseb**.
- Posamezen **presejalni krog traja 2 leti**.
  - prvi presejalni krog: april 2009 – marec 2011,
  - drugi presejalni krog: april 2011 – december 2012,
  - tretji presejalni krog: januar 2013 – december 2014,
  - **četrti presejalni krog: januar 2015 – december 2016.**
- Temelji na:
  - **imunokemičnem FOBT** z avtomatskim odčitavanjem rezultata v centralnem laboratoriju,
  - **presejalni kolonoskopiji**, ki je zagotovljena za vse osebe s pozitivnim FOBT.

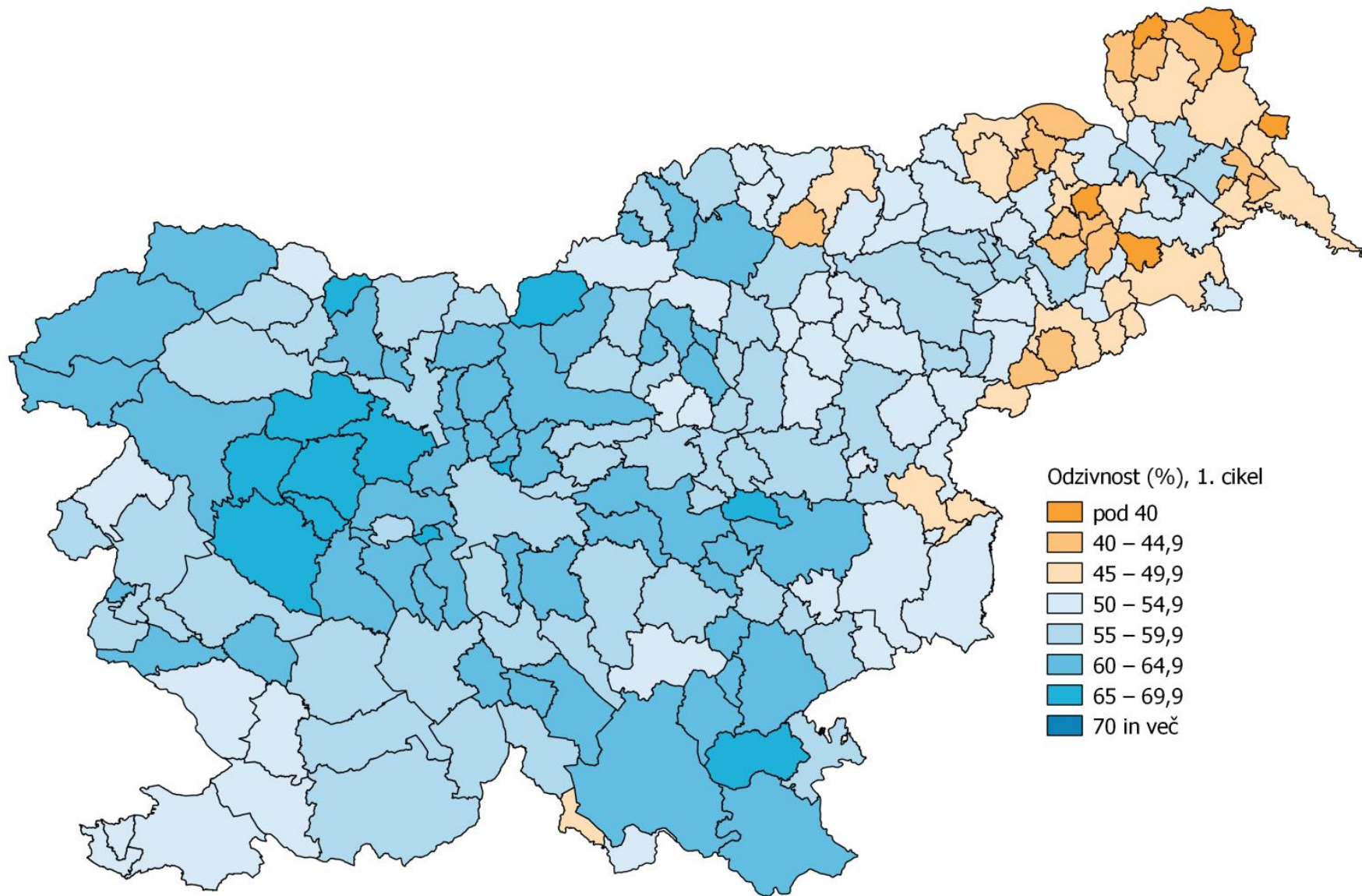
Vabljenje v Program Svit

	1. presejalni krog		2. presejalni krog		3. presejalni krog	
	število	delež	število	delež	število	delež
Poslana prva vabila	536.709	95,4%	502.488	95,3%	501.300	95,6%
Vročena prva vabila	533.040	99,3%	500.516	99,6%	499.279	99,6%
Odzivnost (oseba je vrnila podpisano izjavo o sodelovanju v programu)	303.343	56,9%	289.070	57,8%	298.291	59,7%
Oseba ima izključitveni kriterij	38.017	12,5%	22.425	7,7%	16.316	5,5%
Oseba ne želi sodelovati	1.354	0,3%	1.457	0,3%	676	0,2%
Osebe, ki so jim bili poslani kompleti testerjev	265.319	87,5%	266.649	92,3%	281.971	94,2%
Presejane osebe	246.916	49,9%	252.653	52,8%	268.183	55,5%
- oseba je vrnila komplete testerjev primerne za analizo	245.714	99,5%	251.948	99,7%	267.679	99,8%
• pozitiven test	15.310	6,2%	15.147	6,0%	16.024	6,0%
• negativen test	230.404	93,8%	236.801	94,0%	251.655	94,0%
- oseba je vrnila samo komplete testerjev neprimerne za analizo	1.202	0,5%	705	0,3%	505	0,2%
Število oseb z opravljeno kolonoskopijo	13.919	90,9%	13.969	92,2%	14.883	92,8%

Vabljenje v Program Svit, 4. presejalni krog

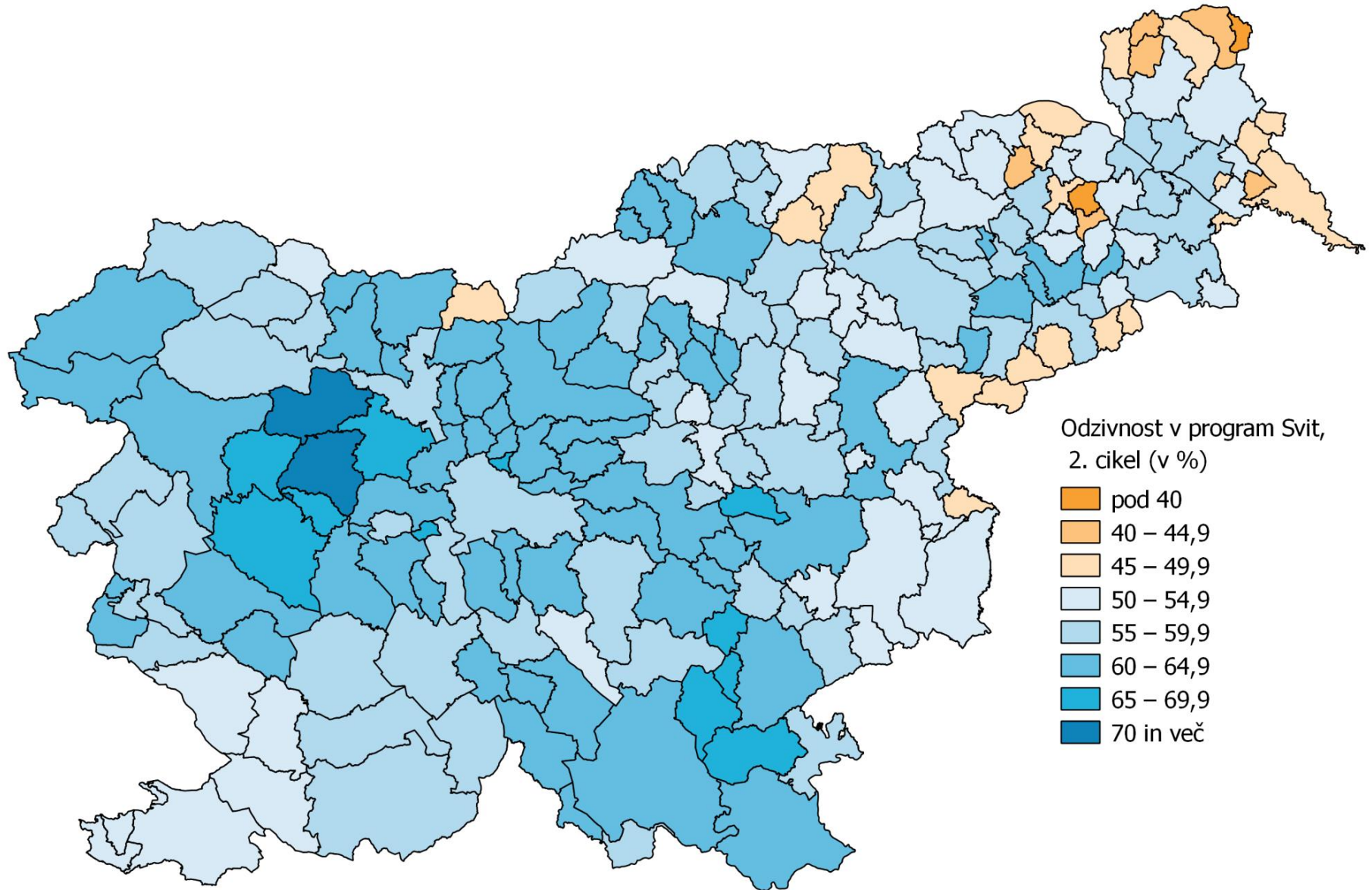
- Število vabljenih 50 – 74 let in odzivnost:
  - 278.997 povabljenih oseb
  - 54 % odzivnost
- Število vabljenih 69 – 74 let in odzivnost:
  - 38.904 povabljenih oseb
  - 47,8 % odzivnost
- Do 10. decembra 2015 je bilo populaciji 69 -74 let :
  - poslanih 17.234 kompletov testerjev,
  - vrnjenih in primernih za analizo je bilo 15.463,
  - od tega 1.550 pozitivnih - **trenutni delež pozitivnih 10 %**

Odzivnost na vabilo po občinah, 1. presejalni krog (april 2009 – marec 2011)

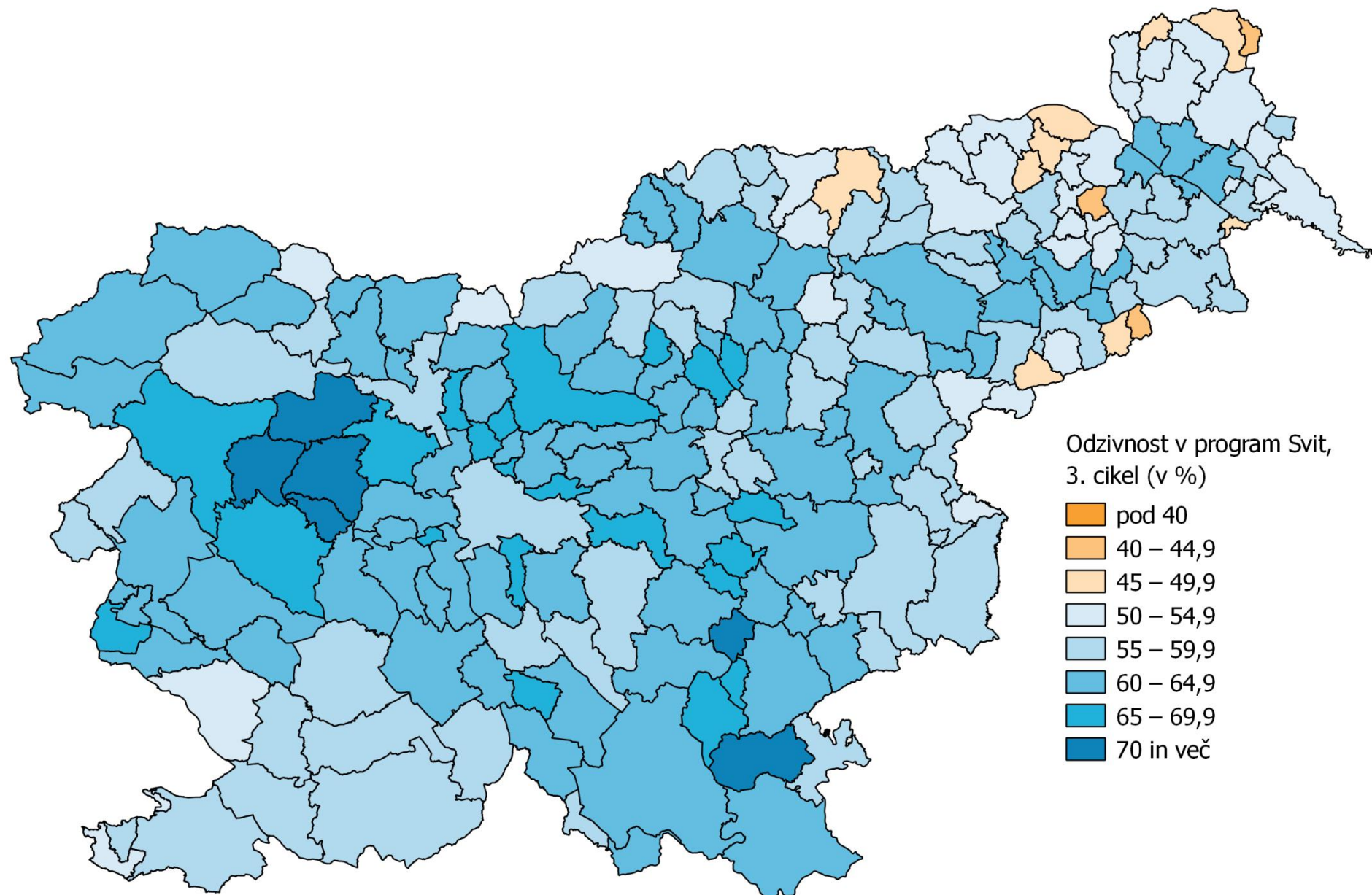

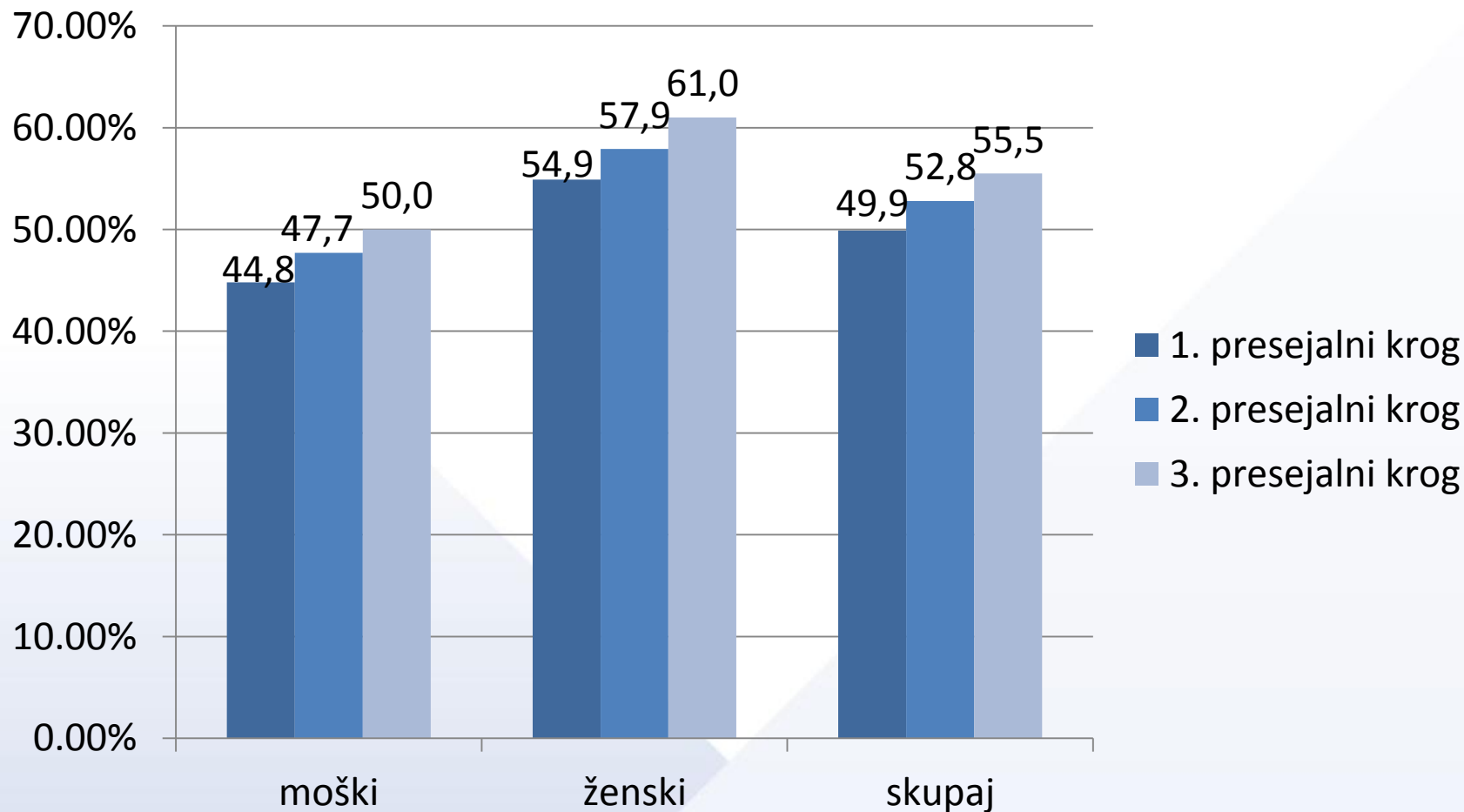
Odzivnost na vabilo po občinah, 2. presejalni krog (april 2011 – december 2012)

Odzivnost na vabilo po občinah, 3. presejalni krog (januar 2013 – december 2014)

Presejanost po spolu

Izvedene kolonoskopije in ključne najdbe

april 2009 – december 2015:

- izvedenih 50.452 kolonoskopij pri 48.820 osebah
- odvzeti vzorci za histopatološko analizo pri 63,9% kolonoskopij
- predrakave spremembe (napredovali adenom) odkrite pri 15.075 osebah
- okvirno število odkritih rakov: 1.886

Kazalniki Programa Svit po 2-letnih presejalnih krogih

	prvi	drugi
Delež oseb z odkritim karcinomom na 1000 oseb z opravljenim FIT testom	3,69	1,98 *
Delež oseb z odkritim adenomom na 1000 oseb z opravljenim FIT testom	28,3	28,2 *
Pozitivna napovedna vrednost kolonoskopije za karcinom	6,2%	3,4% *
Pozitivna napovedna vrednost kolonoskopije za napredovali adenom	37,1%	31,3% *

* preliminarni podatki

Stadiji rakov 1. in 2. presejalnega kroga

stadij	1. presejalni krog		2. presejalni krog	
	število	delež	število	delež
I. stadij T1Nx (T1 Nx Mx) *	196	21,9	117	23,6
I. stadij (T1/2 N0 M0)	238	26,7	137	27,6
II. stadij (T3/4 N0 M0)	191	21,4	98	19,8
III. stadij (katerikoli T N1/2 M0)	211	23,6	105	21,1
IV. stadij (katerikoli T N1/2 M1)	57	6,4	39	7,8
Skupaj stadiji	893	100,0	496	100,0
Ni podatka	15		2	
SKUPAJ RAKI	908		498	

* endoskopska odstranitev

Zgodnja faza odkritja (I. in II. stadij): 70,0 % in 71 %

Odkrita patologija v 3. presejalnem krogu, preliminarni podatki*

Najhujša najdba	Število oseb	Delež
Karcinom	336	2,3%
Suspektno za karcinom	36	0,2%
Limfom	1	0,007%
Nevroendokrini tumor	13	0,1%
Napredovali adenom	3.950	26,5%
Ne-napredovali adenom	3.669	24,7%
Sesilna serirana lezija	227	1,5%
Hiperplastični polip	923	6,2%
Druge ne-neoplastične najdbe	681	4,6%
Histološki izvid ni vnešen	7	0,05%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	3.110	20,9%
Brez najdb	1.930	13,0%
Skupaj	14.883	100,0%

* Podatki za osebe, ki so opravile kolonoskopije do začetka decembra 2015.

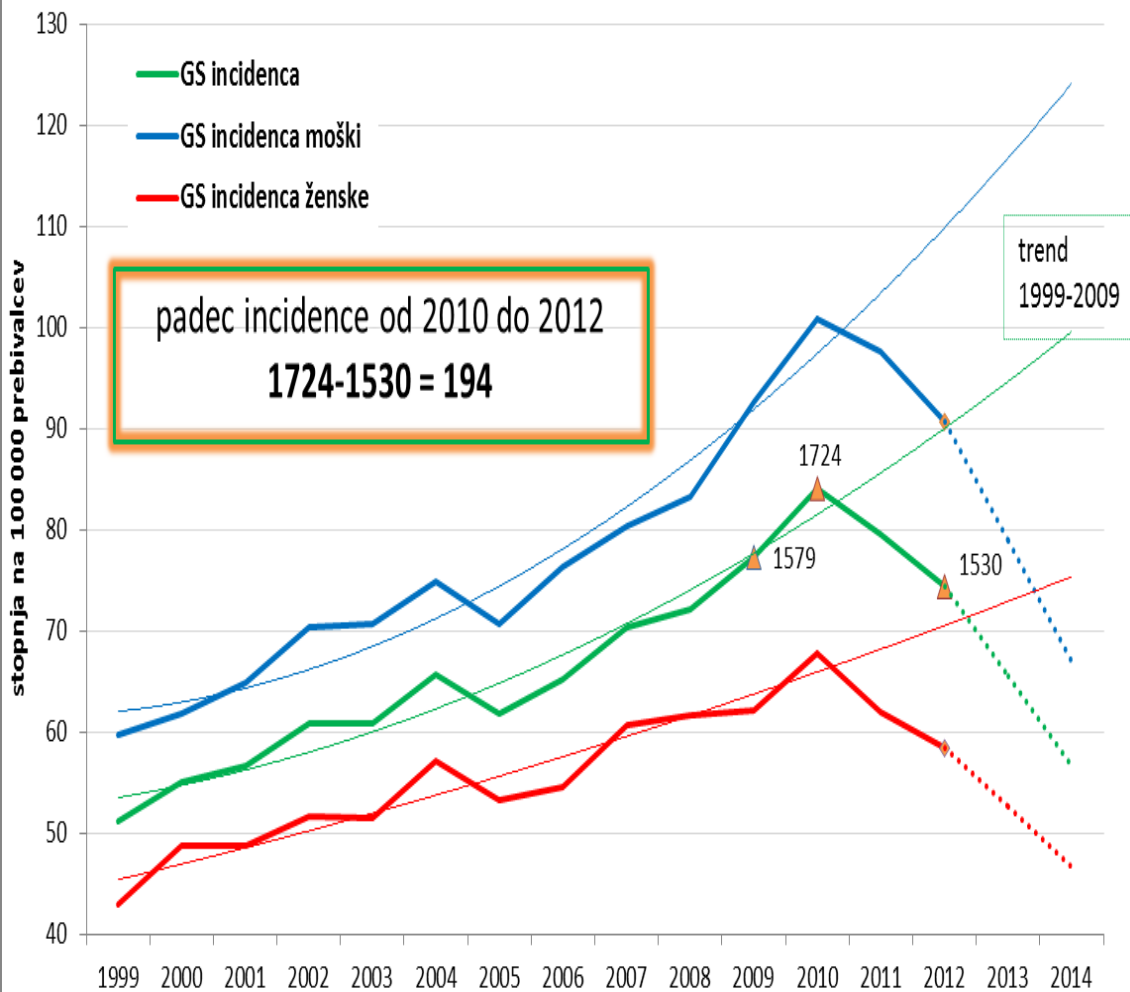
Primerjava kazalnikov z drugimi programi za presejanje za raka na debelem črevesu in danki

	UK pilot 2000-2003	Italija 2010-2011	Slovenija 2009-2011	Nizozemska 2014
Tip testa	gvajak	imunokemični	imunokemični	imunokemični
Odzivnost (%)	56.8	47.0	49.4	68.2
Pozitiven test (%)	1.9	5.1	6.2	12.0
Stopnja ugotovitve (‰) karcinom napređovali adenom neoplazija*	1.6 6.9	1.9 9.9	3.5 21.0 31.5	5.9 36.2 (CRC+AA)
PPV (%) karcinom napređovali adenom neoplazija*	10 46	4.7 24.5	6 37 56	6.7 40.2 (CRC+AA)
Osebe, pri katerih se izvede kolonoskopija po pozitivnem testu (%)	82.2	81.0	90.9	74.3

UČINKI PROGRAMA SVIT

Incidenca raka debelega črevesa in danke v Sloveniji do leta 2012, začasni podatki za leto 2013

Vir: SLORA Register raka OI

45,5% RAKOV
STADIJA I (313)
ODSTRANJENIH
KOLONOSKOPSKO

Stadij	RR (2008)	SVIT
I	13,9%	70,3%
II		
III	61,6%	22,7%
IV	24,5%	7%
Ni podatka	2,2%	1%

49,5%

20,8%

Izzivi Programa Svit za leto 2016

- Zvečanje **odzivnosti** v program Svit (**moški, starejša populacija (69-74 let)**)
  - Ciljano sodelovanje z **družinskimi zdravniki** in drugimi zdravstvenimi delavci
  - Vzpostavitev **okrepljene mreže ambasadorjev** in načrtovano delovanje in **sodelovanje OE NIJZ z lokalnimi mrežami ambasadorjev**
  - Vzpostavitev **okrepljenih in novih mrež nevladnih organizacij (NVO)** in načrtovano in usklajeno **sodelovanje centralne in OE NIJZ z nacionalnimi in regijskimi NVO**